

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ABD
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
SEMİNER ÇALIŞMASI**

Halit Fahri Ozansoy ve Tiyatro Eserleri

Konuşmacı: Didem ÇİÇEK KARAYAKUPOĞLU

**HALİT FAHRİ
OZANSOY'UN TİYATRO
ESERLERİNDE YAPI VE
TEMA**

SUNUMUN AKIŞ PLANI

- TÜRK TİYATROSUNUN GELİŞİMİ
- HALİT FAHRİ OZANSOY'UN HAYATI, SANAT HAYATI
- HALİT FAHRİ OZANSOY'UN TİYATRO ESERLERİNDE YAPI VE TEMA

TÜRK TİYATROSUNUN GELİŞİMİ

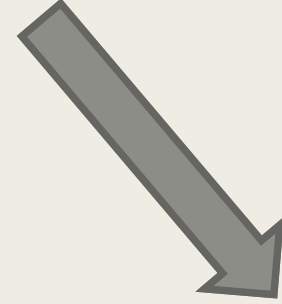
Gelişim Sürecindeki Beş Önemli Faktör

- Eski medeniyetlerin kültürü,
- Orta Asya ve Şaman kültürü,
- Osmanlı Devleti'nin fetihleri,
- İslam,
- Batılılaşma.

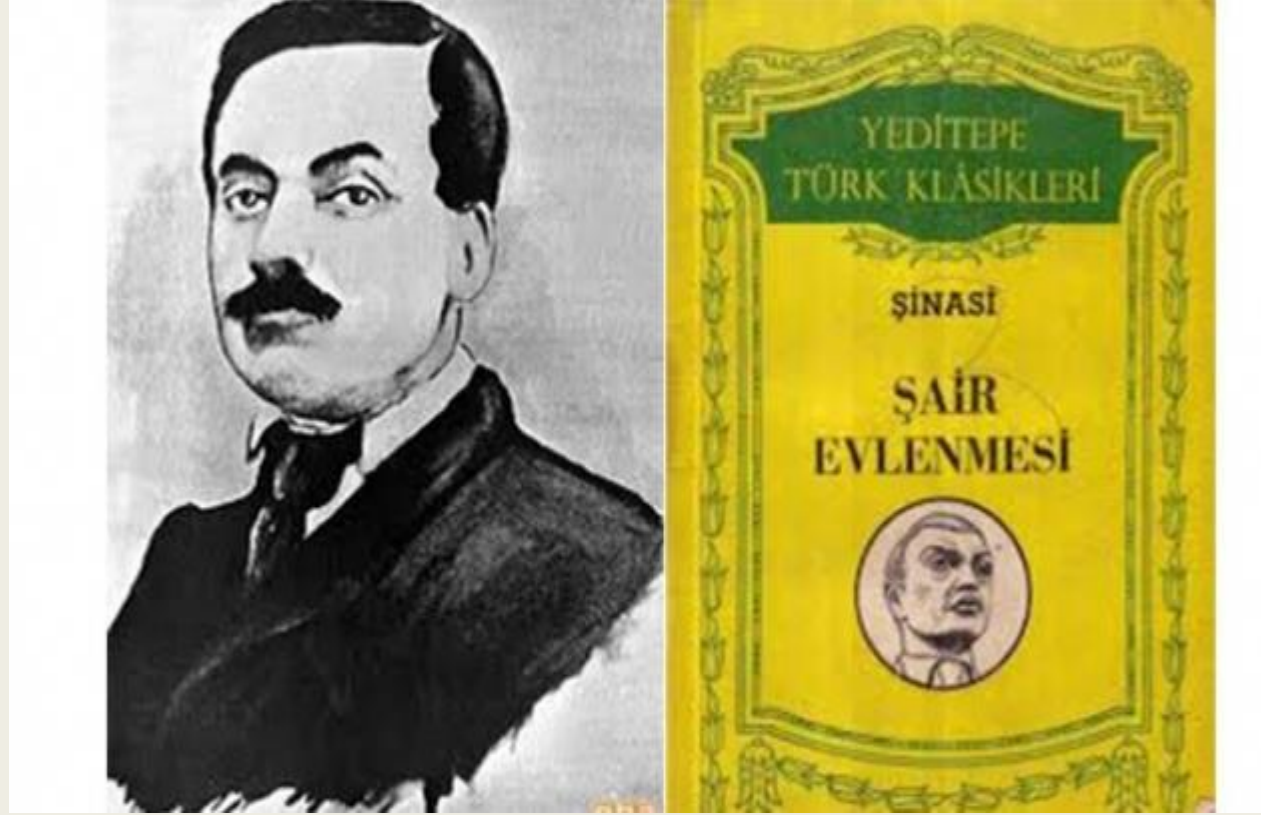
Türklerin Geleneksel Türk Tiyatrosu

Köylü Tiyatrosu

Halk Tiyatrosu

Türkçe basılmış ilk tiyatro oyunu, Şair Evlenmesi –ŞİNASİ (1860)

Osmanlı Dram Kumpanyası

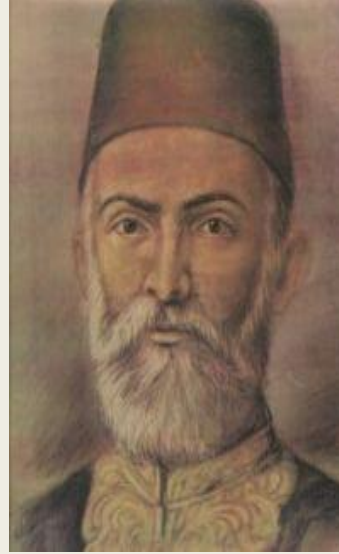
Osmanlı Dram Kumpanyası

RECAİZADE
MAHMUT
EKREM

NAMIK KEMAL

ŞEMSETTİN
SAMİ

AHMET
MİTHAT
EFENDİ

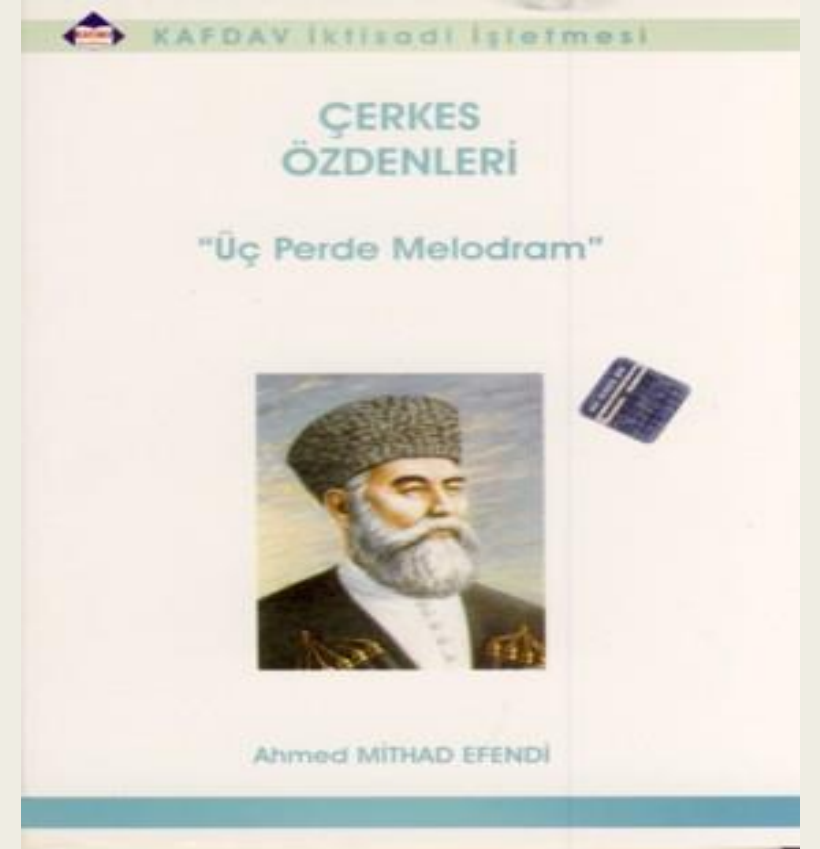

AGOP
VARTOYAN
(GÜLLÜ
AGOP)

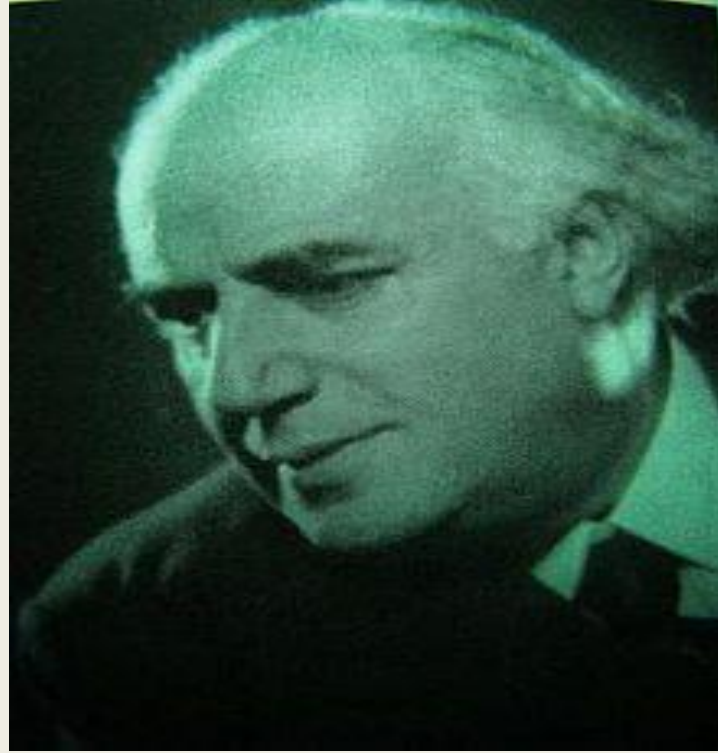
İstibdat Dönemi

II. ABDÜLHAMİT

Meşrutiyet'in İlanı

Burhaneddin TEPEŞİ

Darülbedayi-i Osman'ı

27 Ekim 1914

KÖR

Dram 5 perde

Muharriri : Vedad Nedim

Roller :

Kör	<i>Ertuğrul Muhsin bey</i>
Amca	<i>I. Galip bey</i>
Kadın	<i>Neyire Neyir hanım</i>
Salih	<i>Emin Belligi bey</i>

Bedia Muvahhit hanım

Mahecupluk imtihanı

Komedi 1 perde

Muharriri : Ömer Seyfettin bey merhum

Sem'i	<i>Behzat bey</i>
Gazanfer	<i>Hazim bey</i>
Müdire	<i>Şaziye hanım</i>
Niyaz	<i>Vasfi bey</i>
Müstemend	<i>M. Kemal bey</i>
Bican	<i>Mahmut bey</i>
Sermet	<i>H. Kemal bey</i>

Meşrutiyet Dönemi Türk Tiyatrosunun Özellikleri

- Tanzimat'la Cumhuriyet arasında bir bağ olması,
- Siyasal ve toplumsal kesimlerde bolluk,
- Biçim kaygısından çok toplumsal meselelere eğilmek.

Cumhuriyet'in İlanı

HALİT FAHRİ OZANSOY'UN HAYATI

(1891-1971)

Eğitim Hayatı

- Vefa Mahalle Mektebi,
- Şemsü'l-Mekatib,
- Rehber-i Tahsil,
- Tefeyyüz Mektebi,
- Bakırköy Rüşdiyyesi,
- Galatasaray Mekteb-i Sultani,
- Darülfünun Fransız Dili ve Edebiyatı Şubesi,
- Darülbedayi-i Osmani.

Meslek Hayatı

- Bakırköy Numune Mektebi,
- Darülfünun,
- Muğla Sultanisi,
- Konya Lisesi,
- İstanbul Vefa Sultanisi,
- Kadıköy Lisesi,
- Galatasaray Erkek Lisesi,
- İnönü Kız Lisesi.

Ölümü

Ölümünün ardından Mehmet Çınarlı Halit Fahri'ye olan sevgisini şu sözlerle dile getirir:

“Geçen ay kaybettiğimiz Halit Fahri Ozansoy, “Hecenin Beş Şairi”nin en güçlüsü değilse bile, sanata en çok bağlanan, sanatla en çok uğraşamı idi. Yakından tanımak ve dostluğunu kazanmak mutluluğuna erdiğim rahmetli Üstad, seksen yıl süren ömrünün son günlerine kadar, bir amatör heyecanı ile okumakta ve yazmakta devam etmiştir. Batı'daki en son tiyatro hareketlerini yabancı kitap ve dergilerden dikkatle izler, Hisar sayfalarına aksettirdi. Tercüman gazetesine haftada bir yazdığı sohbet yazılarında, en eski hatıraların yanında, en yeni eserlerin de eleştirmenlerini bulurduk”.

Sanat Hayatı

- Edebiyata Yönelişi; «*Mağdur-ı Kalb, Yat Borusu*» .
- İlk Denemeleri;

Tiraje 'de iki nesir,

Rübab 'da «*Mazideki Aşk İçin Sana*»,

Şiirlerini daha sonra “*Şehbal, Safahat, Kehkeşan*” isimli dergilerde yayınlar.

Ardından bu şiirleri «*Rüya*» adıyla kitaplaştırır.

Baęlı Olduęu Edebi Topluluklar

- Nesl-i Âti - Yeni Nesil Dönemi,
- Nayiler,
- Beş Hececiler Dönemi.

Nesl-i Âti - Yeni Nesil Dönemi

Bu yeni topluluk edebiyat camiasına kendilerini bir bildiriyle tanıtır. Fakat bu yayınladıkları bildiriden de anlaşılacağı üzere aleyhinde yazı yazdıkları, yazar ve şairlerine yazılarıyla saldırdıkları Fecr-i Ati topluluğunun bir kopyası olmaktan ileri gidemedikleri anlaşılır. Dergi yazarlarına yaptıkları bu saldırılardan dolayı *Rûbab* dergisinden ayrılmak zorunda kalırlar. Halit Fahri öncülüğünde bu “Yeni Nesil”ciler bir süre “*Kehkeşan*” isimli dergide yazılarını yazar fakat bu dergide de ömürleri uzun olmaz.

Nayiler

Vezin ve ahenkten başka süs kabul etmemek, sadeliği timsal addeylemektir”. Nayiler demek, vasıta ile esas, yani lisan ile hassasiyeti mezcetmek (...)

Halit Fahri, *Rübab* ve *Kehkeşan* dergilerinden ayrıldıktan sonra Şahabettin Süleyman Efendi öncülüğünde Hakkı Tahsin, Hıfzı Tevfik ve Orhan Seyfi gibi şairlerle *Safahat-ı Şiir ve Fikir* dergisinde yazmaya başlar. Mevlana ve Yunus Emre öğretilerini örnek aldılar.

Beş Hececiler Dönemi

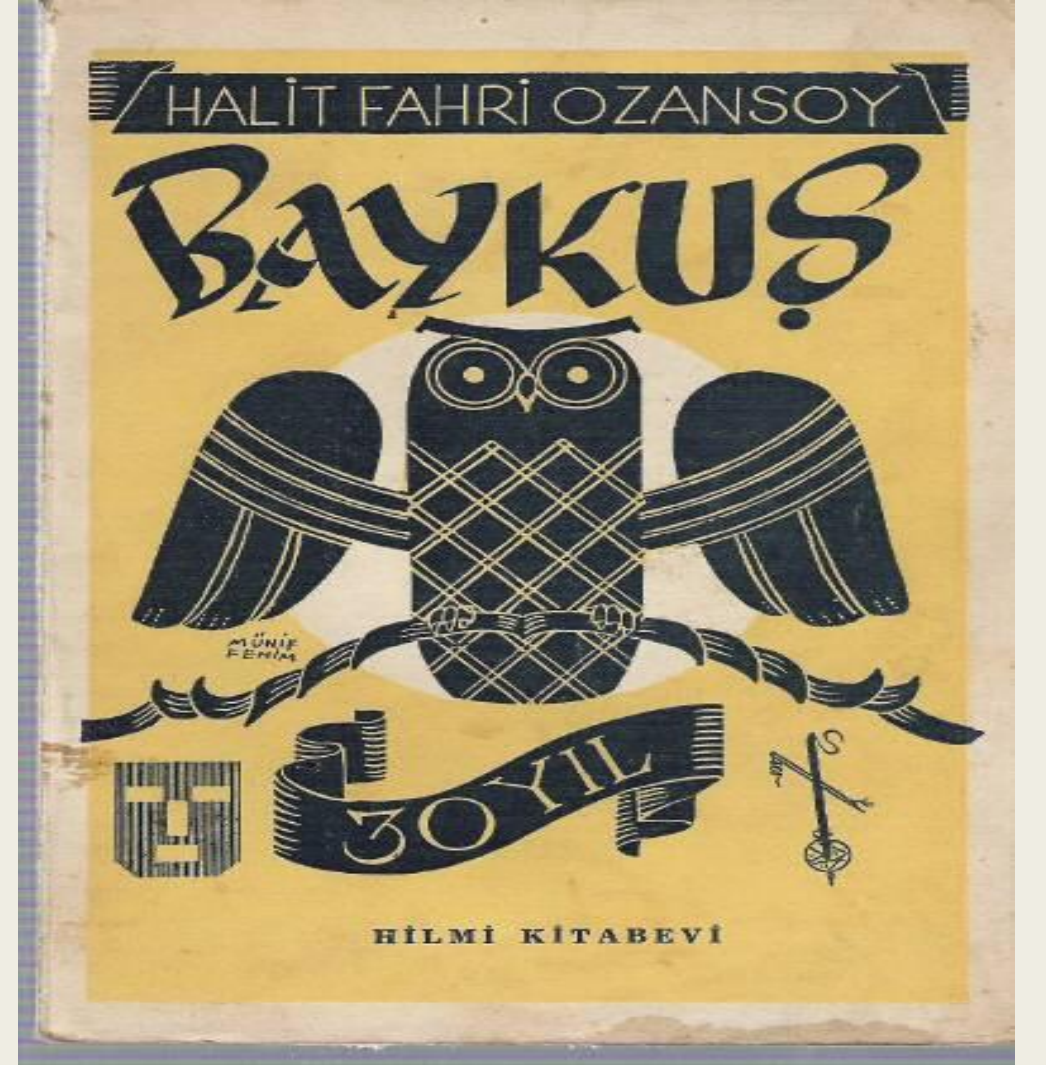
- «Aruza Veda»
- Hececiler arasında Enis Behiç, Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, Faruk Nafiz ve Halit Fahri vardır. Sade dille yazan bu genç şairler; *Türk Yurdu*, *Milli Mecmua*, *Yeni Mecmua* ve *Hayat* dergilerinde yazarlar.

TİYATRO ESERLERİNDE YAPI VE TEMA

- Baykuş,
- İlk Şair,
- Sönen Kandiller,
- Nedim,
- On Yılın Destanı,
- Hayalet,
- Bir Dolaptır Dönüyor.

1. Baykuş

- 1915,
- Üç perdelik manzum bir oyun,
- 2 Mart 1917'de Tepebaşı Kışlık Tiyatro,
- 1946 yılında İstanbul Şehir Tiyatrosu.
- Aşk, yoksulluk ve batıl inanç.

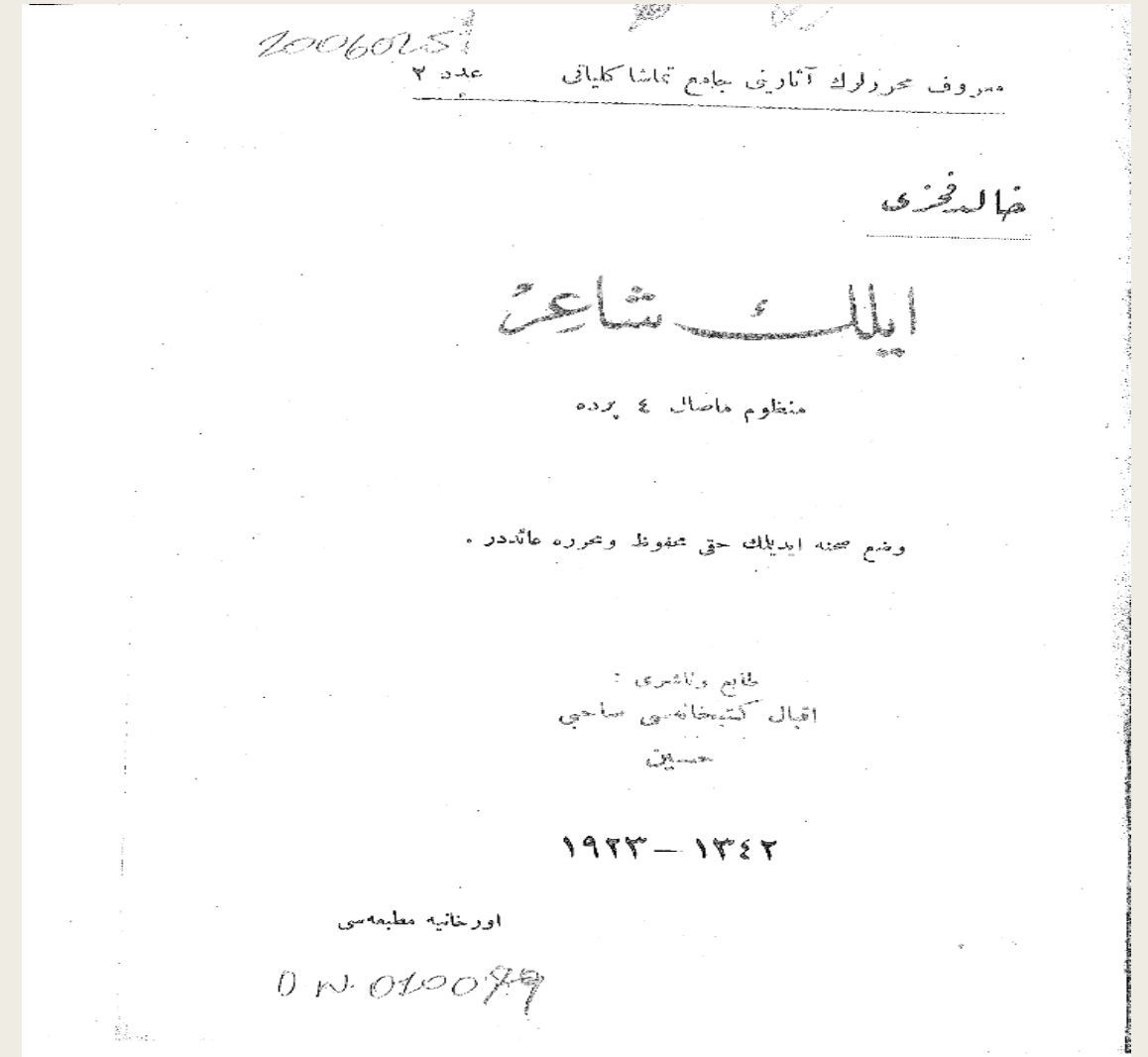

Beni kim görse, kız, Melike,
Melek,
Bir mezarlıkta korkudan sinerek
Daima haykırır, inilderler.
Bana baykuş, ölüm ve kan derler.

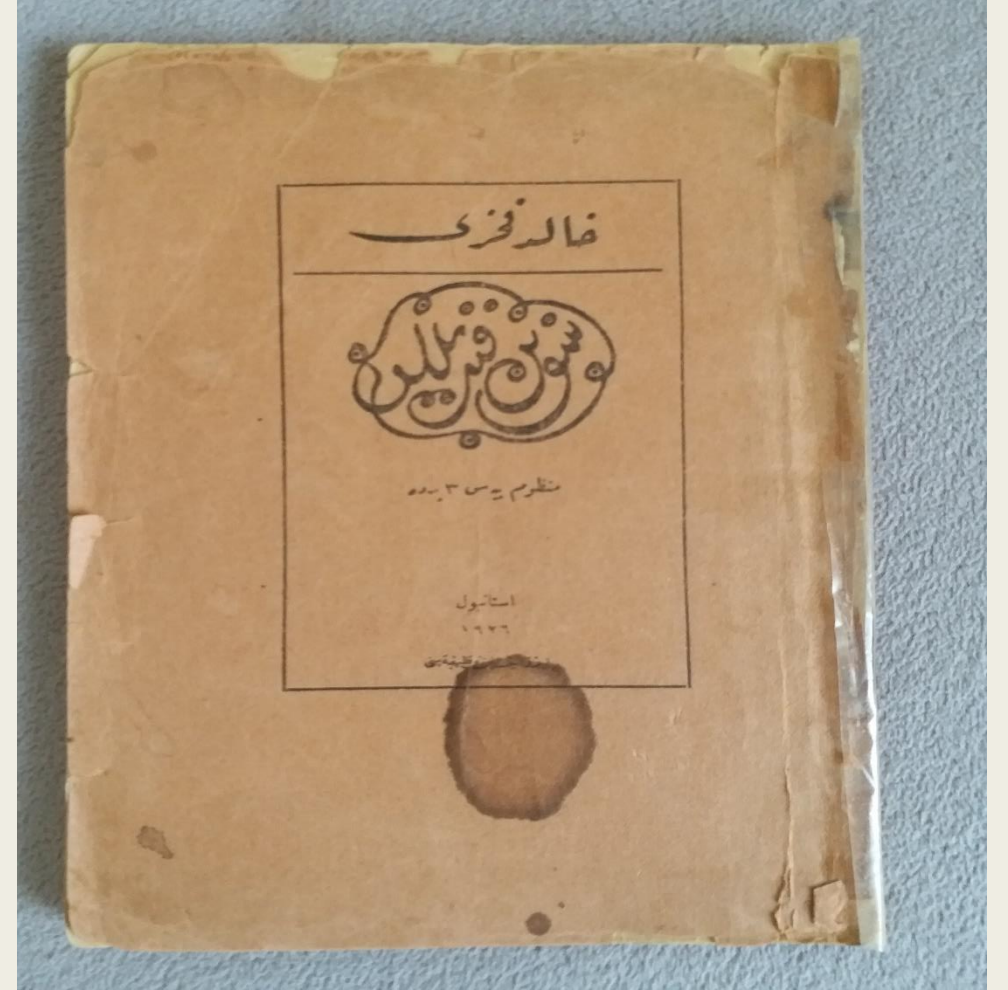
2. İlk Şair

- 1918-1919,
- Hiç sahnelenmemiştir.
- Dört perdeden oluşur,
- Karşılıksız aşk, yalnızlık, batıl inanç, ihanet ve ihtilal gibi temalar işlenmiştir.

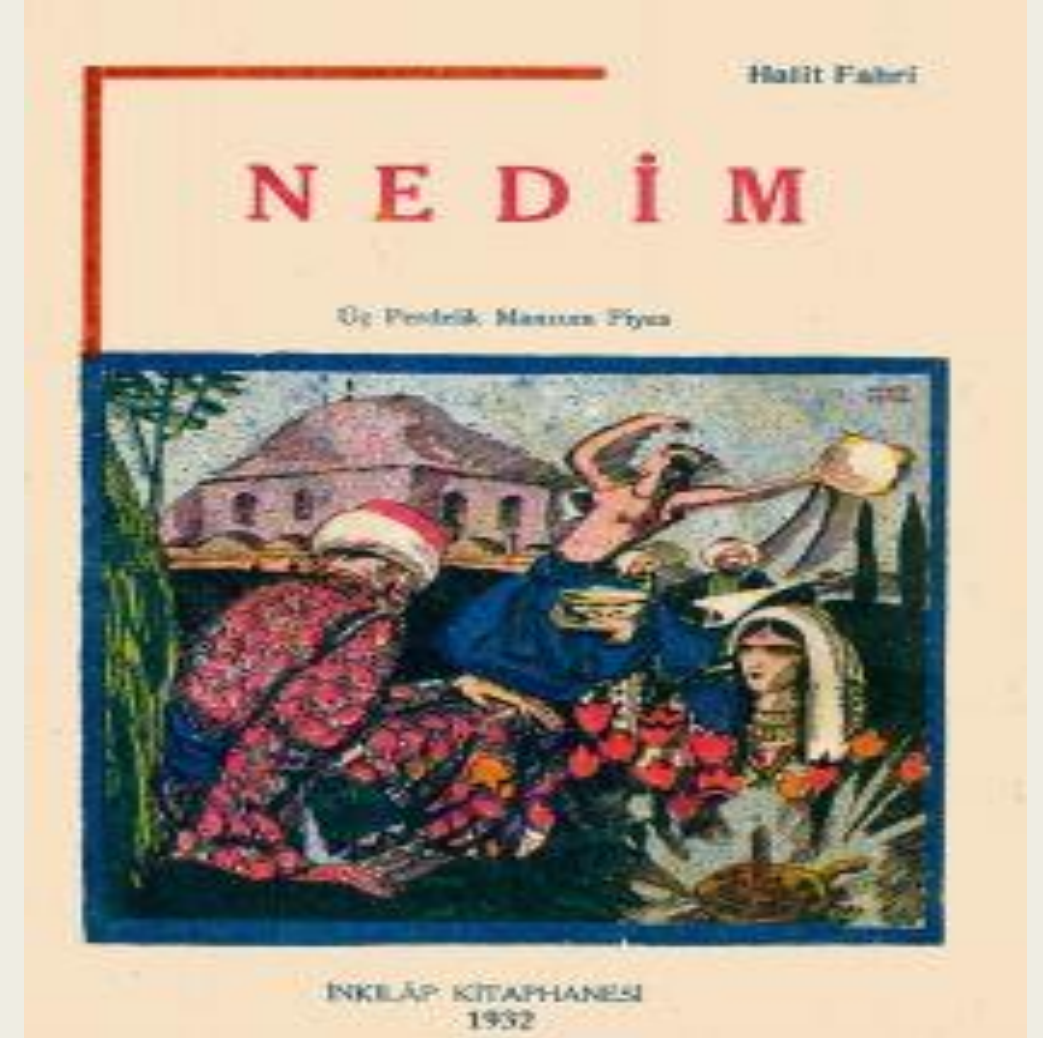
3. Sönen Kandiller

- Üç perdelik manzum bir dramdır.
- 1925 yılında Darülbedayi'de sahnelenir.
- 1926 yılında Ahmet İhsan Matbaası tarafından basılır.
- Ne zaman yazıldığı bilgisine ulaşamamıştır.
- Aşk, yoksulluk, yalnızlık, ihanet temaları işlenmiştir.

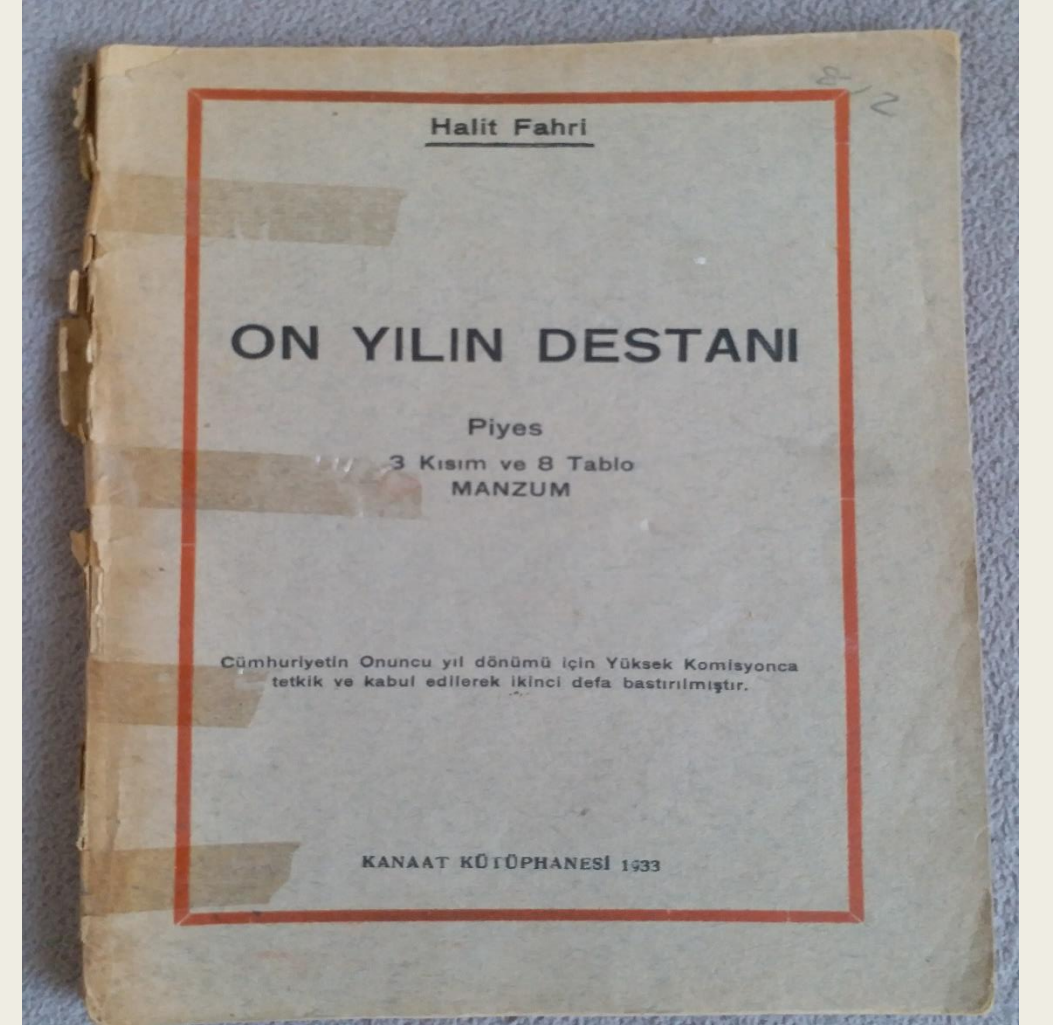
4. Nedim

- 1932 yılında basılmıştır.
- Üç perdelik manzum bir dramdır.
- 20 Mart 1929'da Tepebaşı'nda Darülbedayi'de sahnelenir.
- Aşk, yalnızlık, ihanet, ayaklanma temaları işlenmiştir.

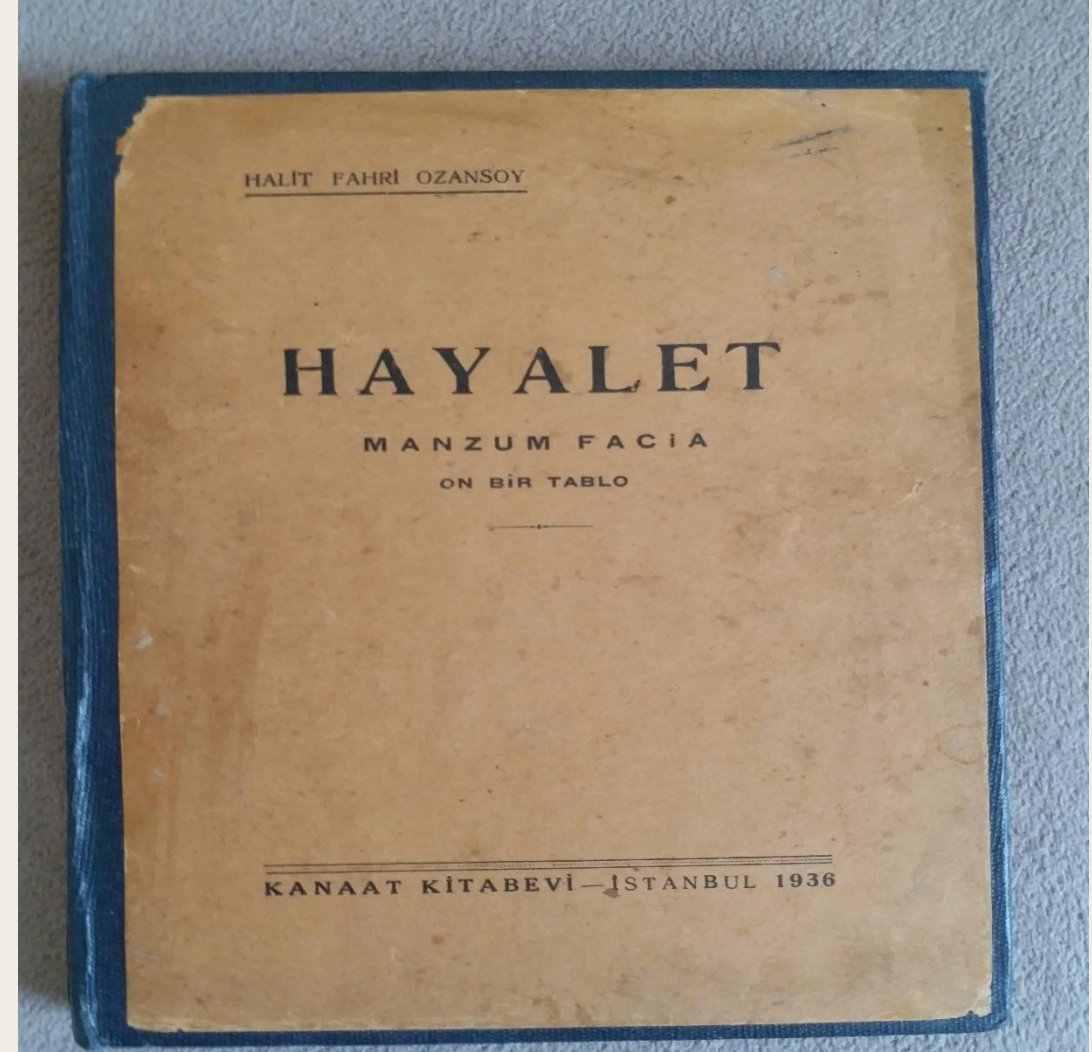
5. On Yılın Destanı

- 1933 yılında basılmıştır.
- Üç perde, sekiz tablodan oluşur.
- Vatanseverlik teması işlenmiştir.

6. Hayalet

- 1935 yılında basılmıştır.
- mesnevi tarzında yazılmış manzum bir dramdır.
- Aşk, intikam, batıl inanç temalarını işlemiştir.

7. Bir Dolaptır Dönüyor

- Üç bölüm on iki tablodan oluşur.
- 1958 yılında basılır.
- manzum komedi tarzında yazılmıştır.
- Aşk, ihanet ve ihtilal temaları işlenmiştir.

SONUÇ

Toplamda yedi adet oyun yayınlayan yazarın, içinde yaşanan dönemin, âdeta aynası olurken eserlerinde aşk, yoksulluk, yalnızlık, saplantılar, ihanet, ihtilal ve vatanseverlik temalarını işlediği tespit edilmiştir. Tema olarak eserlerinde en fazla aşk temasının, ardından saplantı ve ihanet temalarının kullanıldığı; en az ise vatanseverlik temasının işlendiği görülmüştür.